



DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Prop. 2 L

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i naturmangfoldloven
(forbud mot næringsmessig uttak av myr)

Innhold

1	Hovedinnholdet i proposisjonen	5	3.3.3	Virkeområde og begrepsbruk	12
2	Bakgrunnen for lovforslaget	6	3.3.4	Fare for økt import av torv	13
2.1	Anmodningsvedtak fra Stortinget	6	3.3.5	Bruk av degradert myr	13
2.2	Karbonlagring og klimagass-utslipp	6	3.3.6	Aktive torvuttak i områder som er regulert til andre formål	13
2.3	Utredninger som la grunnlaget for departementets høringsforslag	7	3.4	Departementets vurdering av høringsinnspillene	13
2.4	Høring	7	3.4.1	Generelt om lovforslaget	13
2.5	Generelt om høringsuttaalelsene ...	9	3.4.2	Forholdet til jordlova og annet regelverk	14
3	Om forslaget til forbud mot å åpne nye næringsmessige uttak av torv	10	3.4.3	Virkeområde og begrepsbruk	15
3.1	Gjeldende rett	10	3.4.4	Fare for økt import av torv	15
3.1.1	Plan- og bygningsloven	10	3.4.5	Bruk av degradert myr	15
3.1.2	Naturmangfoldloven	10	3.4.6	Aktive torvuttak i områder som er regulert til andre formål	15
3.1.3	Forurensningsloven	11	3.4.7	Oppfølging av overtredelser	16
3.1.4	Jordlova	11	4	Økonomiske og administrative konsekvenser	17
3.2	Forslaget i høringsnotatet	12	5	Merknader til lovforslaget	18
3.3	Høringsinnspillene	12		Forslag til lov om endringer i naturmangfoldloven (forbud mot næringsmessig uttak av myr)	20
3.3.1	Generelt om lovforslaget	12			
3.3.2	Forholdet til jordlova og annet regelverk	12			



DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Prop. 2 L

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i naturmangfoldloven (forbud mot næringsmessig uttak av myr)

*Tilråding fra Klima- og miljødepartementet 7. oktober 2025,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Klima- og miljødepartementet foreslår i denne proposisjonen endringer i naturmangfoldloven. Målet med endringene er å innføre forbud mot næringsmessig uttak av myr til torvprodukter eller andre tekniske formål.

I ny § 56 a foreslås bestemmelser om forbud mot næringsmessig uttak av myr til torvprodukt og andre tekniske formål. Forslaget er endret fra det som var på høring ved at det er tatt inn en bestemmelse i annet punktum om at forbudet ikke

omfatter eksisterende torvuttak og at forbudet heller ikke gjelder uttak av mindre mengder torv til restaurering av bygninger eller antikvariske formål. Forbudet er ikke tenkt å omfatte uttak av mindre mengder torv til restaureringsformål av gamle bygninger o.l., heller ikke der det er profesjonelle som tar ut torva.

I §§ 74 og 75 foreslås å føye § 56 a til de bestemmelser som kan håndheves med henholdsvis overtredelsesgebyr og straff.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Anmodningsvedtak fra Stortinget

Stortinget vedtok 21. juni 2024 anmodningsvedtak 914: «Stortinget ber regjeringen i løpet av 2024 sende på høring forslag om forbud mot nye torvuttak, med ikrafttredelse av forbudet så raskt som mulig og før 1. oktober 2025.» Departementets forslag er et svar på dette anmodningsvedtaket.

2.2 Karbonlagring og klimagassutslipp

Våtmark, og særlig myr, er viktig for karbonlagring, klimatilpasning og naturmangfold. Ødeleggelse av myr fører til utslipp av klimagasser, tap av naturmangfold og tap av en rekke andre økosystemtjenester. Våtmarkenes betydning og verdier er omtalt både i Meld. St. 14 (2015–2016) *Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold*, i Naturstrategi for våtmark (2021) og i Meld. St. 13 (2020–2021) *Klimaplan for 2021–2030* (Klimameldingen).

Klimagassutslippet fra torvuttak ble i 2022 beregnet til omtrent 83 500 tonn CO₂-ekvivalenter i det norske klimagassregnskapet. Ved bruk av Miljødirektoratets beregningsmodell for effekt av klimatiltak tilsvarer dette ett års utslipp fra 58 000 nyere bilsinbiler.

I framskrivningene i klimagassregnskapet ligger det inne årlige utslipp fra torvuttak på om lag 77 500 tonn CO₂-ekvivalenter. Anslagene på eksisterende torvuttags gjenværende levetid med uendret uttakssrate ligger på i gjennomsnitt 15 år, men med store variasjoner mellom de enkelte uttakene. Forbudet vil gradvis redusere disse utslippene og på et tidspunkt i fremtiden når dagens torvuttak er ferdig utnyttet og avsluttet (forutsatt at enten all torv er tatt ut eller at myra restaureres når aktiviteten opphører), vil utslippene fra aktiviteten opphøre. Fordi dagens uttak ikke berøres, vil effekten av et forbud de første årene bli begrenset.

I EUs klimarammeverk mot 2030 inngår skog- og arealbrukssektoren som en egen pilar, med et mål for perioden 2021–2030. I første periode

(2021–2025) er det mål om netto-null utslipp. Etter at EU og Norge inngikk avtale om felles oppnåelse av mål for 2030, har EU forsterket sitt nasjonale mål til 55 prosent kutt innen 2030 sammenlignet med 1990. De har samtidig forsterket målet for skog- og arealbrukssektoren for perioden 2026–2030 fra 225 mill. tonn, som er nettoopptaket som EU oppnår i 2030 dersom alle land når netto null, til 310 mill. tonn CO₂-ekvivalenter. Arealbrukskategorien vann og myr blir en del av denne forpliktelsen fra 2026, og det forventes dermed økt internasjonalt fokus på å redusere klimagassutslippene fra myr i årene fremover. For å nå denne forpliktelsen vil det være nødvendig å redusere CO₂-utslipp fra myrområder og andre arealer som inneholder karbon. Redusert nedbygging av de mest karbonrike arealene, vil gi størst reduksjon i utslipp fra arealbruksendringer. Både FNs klimapanel (IPCC) og FNs naturpanel (IPBES) påpeker at ivaretagelse av myr vil gi en vinn-vinn-situasjon for klima og naturmangfold.

Klimagassutslipp er globale utslipp. Hvis et forbud mot torvuttak i Norge fører til tilsvarende større utenlandsk uttak og produksjon av torv som importeres til Norge, vil de globale klimagassutslippene ikke reduseres. De globale konsekvensene for klimaet vil derfor i stor grad bli påvirket av tilbudet av tilgjengelige erstatningsprodukter, og dermed redusert etterspørsel etter torvbaserte produkter. Et forbud vil uansett føre til reduserte norske klimagassutslipp, og bidra i det norske klimagassregnskapet.

Et forbud vil også bidra til at myrenes funksjon som karbonlager og andre økosystemtjenester, som f.eks. flomdemping, opprettholdes. Et forbud vil videre bidra positivt til å opprettholde naturmangfoldet i Norge for arter som lever på myr, opprettholdelse av ulike naturtyper av myr, og til å opprettholde myrenes betydning for rekreasjonsaktiviteter som bærplukking mv. Disse siste effektene er det i praksis ikke mulig å kvantifisere.

I 2021 la regjeringen Solberg fram en egen naturstrategi for våtmark, som hadde som mål å bremse dagens nedbyggingstakt for våtmark, og å bedre den økologiske tilstanden i våtmark. Denne strategien skal bidra til en mer bærekraftig bruk

av våtmarker, og ligger til grunn for den overordnede forvaltningen av våtmark i Norge. Strategien er videreført av sittende regjering og omtalt i Meld. St. 35 (2023–2024) *Bærekraftig bruk og bevaring av natur – Norsk handlingsplan for naturmangfold*, s 35.

I forslaget til gjennomføring av et forbud mot etablering av nye torvuttak legges det til grunn et forbud uten dispensasjonsmuligheter, ettersom det er relativt få torvuttak i dag og selv et fåtall dispensasjoner vil sterkt redusere eller motvirke effekten av forbudet. Et forbud mot åpning av nye torvuttak vil derfor være et svært styringseffektivt virkemiddel for å hindre at nye torvuttak åpnes, og vil hindre klimagassutslipp fra åpning av nye torvuttak på myr. Etter hvert som dagens torvuttak avvikles, vil også utslippene fra disse reduseres fra dagens nivå.

2.3 Utredninger som la grunnlaget for departementets høringsforslag

Departementets høringsnotat 19. desember 2024 var basert på en rekke utredninger fra Miljødirektoratet.

I Meld. St. 14 (2015–2016) *Natur for livet*, varsløt regjeringen Solberg at den ville vurdere konsekvensene av en utfasing av bruken av torv nærmere. I rapporten «Utfasing av uttak og bruk av torv» (2018), drøfter Miljødirektoratet flere relevante problemstillinger knyttet til uttak og bruk av torv.

Senere i 2018 fikk Miljødirektoratet i oppdrag å utarbeide et forslag til plan for hvordan utfasing av bruken av torv i Norge kan gjennomføres. Dette resulterte i rapporten «Forslag til plan for overgang fra bruk av torvbaserte til torvfrie produkter» (2020), hvor Miljødirektoratet gikk gjennom mulige virkemidler for utfasing av bruk av torv.

I tildelingsbrevet for 2019 fra Klima- og miljødepartementet ble Miljødirektoratet bedt om å utrede mulig innretning av eventuelle begrensninger i muligheten for å gi tillatelse til nye torvuttak. Oppdraget var en oppfølging av rapporten fra 2018.

I 2021 fikk direktoratet et nytt oppdrag om å vurdere virkemidler for å redusere eller hindre åpning av nye torvuttak. I notatet «Svar på oppdrag om å vurdere virkemidler for å redusere eller hindre åpning av nye torvuttak» (2022) konkluderte Miljødirektoratet med at et forbud ville være det mest aktuelle virkemiddelet for å unngå etablering av nye torvuttak.

Under behandlingen av revidert statsbudsjett for 2024 vedtok Stortinget anmodningsvedtak 914 nevnt over. Miljødirektoratet leverte 1. oktober 2024 utkast til høringsnotat om dette forbudet. Utkastet ble bearbeidet av departementet før høring og er derfor ikke identisk med det endelige høringsnotatet fra direktoratet.

2.4 Høring

Miljødirektoratet sendte på vegne av Klima- og miljødepartementet forslaget til lovendringer på høring 19. desember 2024 til følgende instanser:

Departementene

Allstad (tidligere Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets Fond)

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo

Artsdatabanken

Direktoratet for byggkvalitet

Direktoratet for mineralforvaltning med

Bergmesteren for Svalbard

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet

Distriktssenteret – Kompetansesenter for distriktsutvikling

Forsvarets forskningsinstitutt

Forsvarsbygg

Høgskolen i Innlandet

Høgskolen i Molde

Høgskolen i Volda

Høgskolen i Østfold

Høgskulen på Vestlandet

Jernbanedirektoratet

Landbruksdirektoratet

Mattilsynet

Meteorologisk institutt

Nord Universitet

Norges Forskningsråd

Norges Geologiske Undersøkelse

Norges Handelshøyskole

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Norges vassdrags- og energidirektorat

Norsk institutt for bioøkonomi

OsloMet – storbyuniversitetet

Riksantikvaren

Samisk høgskole

Sikt – Kunnskapssektorens Tjenesteleverandør

Skatteetaten

Statens jernbanetilsyn

Statens vegvesen

Statistisk sentralbyrå

Statsforvalterne
 Tolletaten
 UiT Norges arktiske universitet
 Universitetet i Agder
 Universitetet i Bergen
 Universitetet i Oslo
 Universitetet i Stavanger
 Universitetet i Sørøst-Norge
 Vegtilsynet
 Veterinærinstituttet

 Innovasjon Norge
 Kulturminnefondet
 Sametinget / Sámediggi
 Stiftelsen Design og arkitektur Norge

Fylkeskommunene
 Kommunene

Avinor AS
 Bane NOR SF
 Distriktssenteret – Kompetansesenter for
 distriktsutvikling
 Enova SF
 Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets
 Fond
 Gassco AS
 Gassnova SF
 Kommunalbanken AS
 Kulturminnefondet
 Norges geologiske undersøkelse
 Norske tog AS
 Nye veier AS
 Sikt – Kunnskapssektorens Tjenesteleverandør
 Siva – Selskapet for industrivekst SF
 Statnett SF
 Statsbygg
 Statskog SF
 Stiftelsen Design og arkitektur Norge
 Tolletaten
 Vegtilsynet
 VY Gruppen AS

Agder Naturmuseum og Botanisk Hage AS
 Andøytorg
 BirdLife Norge
 Den Norske Turistforening
 Finnmarkseiendommen / Finnmarkkuopmodat,
 Forum for natur og friluftsliv,
 Fossli AS
 Friluftsrådenes Landsforbund
 Kommunenes SentralforbundS – Kommune-
 sektorens organisasjon
 Landsorganisasjonen i Norge
 Miljøstiftelsen Bellona

Miljøstiftelsen ZERO
 Natur og ungdom
 Naturvernforbundet
 Nittedal Torvindustri AS
 Norges Bondelag
 Norges Miljøvernforbund
 Norges Skogeierforbund
 Norsk Bonde- og Småbrukarlag
 Norsk botanisk foreining
 Norsk Friluftsliv
 Norsk gartnerforbund
 Norsk Zoologisk Foreining
 Norske Felleskjøpet
 Norske Torv- og Jordprodusenters Bransje-
 forbund
 Norskog
 Næringslivets Hovedorganisasjon
 Sabima
 Tjerbo AS
 Utmarkskommunenes Sammenslutning
 WWF Norge

Høringsnotatet ble også lagt ut på Miljødirekto-
 ratets nettsider, hvor det ble informert om at alle
 kan avgi høringsuttalelse.

På vegne av departementet mottok Miljødirek-
 toratet hørings svar til forslaget fra 39 instanser og
 én privatperson. Følgende 34 instanser hadde
 merknader til forslaget:

Landbruksdirektoratet
 NIBIO – Norsk Institutt for Bioøkonomi
 NTNU Vitenskapsmuseet, Institutt for natur-
 historie
 Statens vegvesen
 Statsforvalteren i Innlandet
 Statsforvalteren i Trøndelag
 Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og
 Akershus
 Universitetet i Bergen, Institutt for Biovitenskap

 Norges institusjon for menneskerettigheter

Akershus fylkeskommune
 Arendal kommune
 Buskerud fylkeskommune
 Elverum kommune
 Hemnes kommune
 Innlandet fylkeskommune
 Nes kommune
 Oslo kommune
 Stavanger kommune
 Ullensaker kommune
 Vestland fylkeskommune
 Åsnes kommune

AS Blomsterringen Engros
BirdLife Norge
Den Norske Turistforening
Finnmarkseiendommen
Fossli AS
Grønn Vekst AS
Handel og Kontor i Norge
Nittedal Torvindustri AS
Norsk Gartnerforbund
Norske Torv- og Jordprodusenters bransje-
forbund
Sabima, Naturvernforbundet og WWF (felles-
uttalelse)
SIRK NORGE
Vxtr AS

Følgende fem høringsinstanser uttalte at de ikke
har merknader til forslaget:

Jernbanedirektoratet
Norges vassdrags- og energidirektorat
Nye Veier AS
Skattedirektoratet
SSB

2.5 Generelt om høringsuttalelsene

Av de 34 høringsinstansene som har kommet med merknad til forslaget, er 26 positive (76 prosent). Dette gjelder både universitetene og andre statlige institusjoner, fylkeskommuner, kommuner og miljøvernorganisasjoner. Det er imidlertid seks instanser som påpeker behov for enda strengere bestemmelser. Sju høringsuttalelser er negative til forslaget. Tapt verdiskaping og tapte arbeidsplasser pekes på som en del av grunnen til motstanden. Flere av de som er imot forslaget, også innenfor næringen, understreker behovet for overgangsordninger og utvikling av erstatningsprodukter for torv. Flere nevner også at det bør være fokus på å redusere torvinnholdet i produkter og at det må åpnes for å ta i bruk degradert myr til nye torvuttak. Flere påpeker faren for økt import av torv ved et forbud om uttak av torv, og at et importforbud kan sikre at forslaget får den tilsiktede klimagevinsten.

Synspunktene som kom inn under høringen, er tematisk gjengitt og vurdert i de etterfølgende punktene.

3 Om forslaget til forbud mot å åpne nye næringsmessige uttak av torv

3.1 Gjeldende rett

3.1.1 Plan- og bygningsloven

Plan- og bygningsloven § 11-6 krever at alle tiltak må være i samsvar med arealformålet i kommuneplanens arealdel. Torvuttak til produksjonsformål er dermed i utgangspunktet bare tillatt i områder som er avsatt til arealformålet «bebyggelse og anlegg» og underformål «råstoffutvinning» etter plan- og bygningsloven § 11-7. Torvuttak til husbehov i landbruk kan også tillates i områder som er satt av til «landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift» (LNFR-områder). Kommunen må vurdere om torvuttaket er et vesentlig terrenginngrep og dermed et søknadspliktig tiltak etter plan- og bygningsloven § 20-1 første ledd bokstav k.

Ved revidering av rundskrivet «Nasjonale og vesentlige interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis» (T-2/16; Klima og miljødepartementet 2021b) i februar 2021, gjorde Klima- og miljødepartementet endring i rundskrivet for å gi grunnlag for innsigelse til planer som åpner for nye torvuttak. Punktet lyder: «*I påvente av regjeringens vurdering av nye regler om nedbygging og bruk av myr og annen våtmark, skal innsigelse vurderes dersom arealplaner åpner for nye torvuttak*».

Torvuttak kan utløse krav om reguleringsplan. Reguleringsplan er nødvendig hvis det er fastsatt i kommuneplanens arealdel, eller hvis torvuttaket er av en slik karakter at det kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, jf. plan- og bygningsloven § 12-1 tredje ledd. Det vil normalt kreves reguleringsplan ved opprettelse av nye torvuttak til produksjonsformål, men dette må vurderes konkret ut fra størrelse, lokalisering og situasjon.

Torvuttak kan også utløse krav om konsekvensutredning etter forskrift om konsekvensutredninger. For torvuttak på områder større enn 200 dekar er det alltid krav om konsekvensutredning etter forskriften § 6, jf. vedlegg I pkt. 19. For torvuttak på mindre arealer enn 200 dekar må det vurderes konkret om tiltaket kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, se § 8, jf. vedlegg

II pkt. 2 a). Denne vurderingen gjøres i henhold til kriterier i forskriften kapittel 3. Det skal bl.a. vurderes om tiltaket kan medføre vesentlige klimagassutslipp (§ 10 tredje ledd bokstav g), og om det kan forringe naturmangfold (§ 10 tredje ledd bokstav a og b).

3.1.2 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven har som formål at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern. Loven inneholder sektorovergripende virkemidler for bevaring av naturmangfold (områdevern og prioriterte arter), konkrete regler om bærekraftig bruk (artsforvaltning, fremmede arter, utvalgte naturtyper) og generelle regler om bærekraftig bruk av natur (naturmangfoldloven kap. II).

Naturmangfoldloven kapittel II gjelder ved all myndighetsutøvelse som berører naturmangfold, uavhengig av om myndighetsutøvelsen skjer i medhold av naturmangfoldloven eller andre lover eller regler. Målet er at alle naturtyper og arter skal ivaretas innenfor de naturlige utbredelsesområdene sine, og at økosystemers funksjon, struktur og produktivitet ivaretas så langt det er rimelig (jf. §§ 4 og 5).

Offentlige myndigheter skal legge prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 til grunn som retningslinjer ved alle beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet. Det gjelder altså både når kommunen forbereder arealplaner og reguleringsplaner, og når den vurderer om det skal gis tillatelse til torvuttak (se punkt 3.1.1 ovenfor). Beslutningene skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandsituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger (§ 8). Hvis det mangler tilstrekkelig kunnskap, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet (§ 9). Påvirkningene på økosystemene skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemene er eller vil bli utsatt for (§ 10). Tiltakshaver skal dekke kostnadene ved å hindre

eller begrense skade på naturmangfoldet (§ 11). For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det ved valg av driftsmetoder, teknikker og lokalisering tas utgangspunkt i det som ut fra en helhetsvurdering gir best samfunnsmessig resultat (§ 12).

Prinsippene i §§ 8 til 12 er ikke til hinder for å tillate tiltak som kan skade naturmangfoldet, men krever at beslutninger bygger på kunnskap om natur og at hensynet til naturmangfoldet veies opp mot de andre samfunnsinteressene av tiltaket. Myndighetene må vurdere om tiltaket kan medføre at det blir vanskeligere eller umulig å nå forvaltningsmålene for naturtyper, økosystemer og arter. Jo mer truet naturmangfoldet som berøres av tiltaket er, desto lettere vil tiltaket komme i konflikt med forvaltningsmålene.

Reglene om utvalgte naturtyper i naturmangfoldloven kapittel VI kan også være et relevant virkemiddel for mer bærekraftig uttak av torv. Kongen i statsråd kan i forskrift angi bestemte naturtyper som utvalgte, jf. § 52. I dag er slåttemyr en utvalgt naturtype. Reglene om utvalgte naturtyper er også sektorovergripende og retter seg i hovedsak mot offentlige myndigheter. For private gjelder det en særskilt meldeplikt for skog- eller jordbrukstiltak som berører forekomster av utvalgte naturtyper, jf. §§ 54 og 55. Myndighetene skal ta særskilt hensyn til forekomster av utvalgte naturtyper. Det innebærer at utvalgte naturtyper skal tillegges tyngre vekt enn annen type natur i avveininger mot andre samfunnshensyn. I tillegg innebærer statusen som utvalgt naturtype en konkretisering av den generelle aktsomhetsplikten i § 6, jf. § 53 første ledd. Denne plikten gjelder både offentlige og private aktører.

Naturmangfoldloven § 6 oppstiller en generell aktsomhetsplikt. Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med forvaltningsmålene i §§ 4 og 5.

Når torvuttak skjer i henhold til tillatelse fra kommunen (jf. søknadsplikten for vesentlig terrenginngrep), har offentlige myndigheter gjort en vurdering av naturverdiene i forbindelse med arealplan, og aktsomhetsplikten vil da i utgangspunktet være oppfylt, jf. § 6 andre punktum. Det samme gjelder for mindre torvuttak som ikke trenger særskilt tillatelse, men som er i samsvar med arealplanen. Naturverdiene er da vurdert i arealplanleggingen.

Aktsomhetsplikten kan imidlertid få betydning hvis forutsetningene for arealplanen eller tillatelsen blir vesentlig endret, for eksempel hvis tiltakshaveren får ny kunnskap om naturverdier eller ny

kunnskap om skadevirkninger av torvuttaket. Aktsomhetsplikten kan også legge føringer for hvordan torvuttaket blir drevet.

3.1.3 Forurensningsloven

Utslipp av klimagasser fra torvuttak er i utgangspunktet omfattet av det generelle forurensningsforbudet i forurensningsloven § 7. Slike utslipp er imidlertid i praksis ansett som «vanlig forurensning» fra landbruk, som er tillatt uten tillatelse etter forurensningsloven, jf. § 8 første ledd nr. 1. Utslipp fra mindre torvuttak kan også være tillatt uten tillatelse i henhold til unntaket for «forurensning som ikke medfører nevneverdige skader eller ulemper», i forurensningsloven § 8 tredje ledd.

Uavhengig av unntakene for tillatelsesplikt i forurensningsloven § 8 første og tredje ledd, kan torvuttak reguleres i forskrifter etter forurensningsloven § 9. Dersom et generelt forbud mot torvuttak skulle hjemles i forurensningsloven, ville § 9 første ledd nr. 1 vært den aktuelle hjemmelen. Denne bestemmelsen gir forurensningsmyndigheten adgang til å gi forskrifter om at «forurensning helt eller til bestemte tider skal være forbudt».

Etter ordlyden er det «forurensningen» som kan forbys etter § 9 første ledd nr. 1. Forbudet kan imidlertid også rette seg direkte mot den forurensende virksomheten, se for eksempel forbudet mot forbrenning til sjøs i forurensningsforskriften § 21-2. Det kan derfor gis et forbud mot torvuttak som sådan, og ikke bare forurensning fra torvuttak. Et forbud mot torvuttak må imidlertid være begrunnet i hensynet til å motvirke forurensning, jf. også lovens formål om å «verne det ytre miljø mot forurensning». Forurensningsloven gir dermed ikke hjemmel til å forby torvuttak av hensyn til bevaring av naturmangfold og økosystemtjenester.

3.1.4 Jordlova

Jordlova har i § 1 som formål å «leggja tilhøva slik til rette at jordviddene i landet med skog og fjell og alt som høyrer til (arealressursane), kan verte brukt på den måten som er mest gagnleg for samfunnet og dei som har yrket sitt i landbruket». I formålsbestemmelsen framgår det videre blant annet at forvaltningen av arealressursene skal være miljøforsvarlig og blant annet ta vare på areal som grunnlag for liv, helse og trivsel for mennesker, dyr og planter.

Jordlova har i § 10 en bestemmelse om torvuttak fra myr. Etter denne bestemmelsen skal det alltid ligge igjen et forsvarlig torv- eller jordlag,

når noen tar ut myr til «torvprodukt eller annet teknisk foremål». Myrarealet skal settes i stand igjen ut fra hensynet til etterbruken av arealet til landbruksformål og naturvern.

3.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsforslaget foreslo departementet at forbudet mot næringsmessig uttak av torv skulle inntas som en ny § 56 a i naturmangfoldloven. Dette fordi regelen er av en slik art at den bør framgå av formell lov, og at torvuttak etter sin art er å regne som et naturinngrep.

Departementet vurderte i høringsforslaget om forbudet burde vært plassert i annet lovverk, men konkluderte med at naturmangfoldloven er best egnet ut fra lovens formål og formålet med forbudet. I høringsnotatet var forslaget til forbud mot uttak av torv først og fremst rettet mot næringsmessig uttak av myr til bruk som dyrkingsmedier og jordforbedringsprodukter, og eventuelt som brensel. Forbudet skal ikke ramme uttak av torv til eget husbruk, for eksempel ved reparasjon av torvtak eller bygging av torvgammer. Forslaget var derfor formulert som et forbud mot næringsmessig uttak av myr til torvprodukt eller annet teknisk formål.

Ettersom Stortingets vedtak gjaldt forbud mot nye torvuttak, la departementet til grunn i høringsforslaget at allerede påbegynte torvuttak skulle kunne videreføres. Forbudet ble derfor foreslått knyttet til arealplanstatus, slik at torvuttak fortsatt vil være tillatt på arealer som er avsatt til formålet i arealplan etter plan- og bygningsloven før forbudet trer i kraft. Med denne avgrensningen unngår man også spørsmål knyttet til om forbudet må anses ha tilbakevirkende kraft.

3.3 Høringsinnspillene

3.3.1 Generelt om lovforslaget

Over halvparten (26) av de 39 innkomne høringsuttalelsene støtter forslaget om et forbud mot næringsmessig uttak av torv.

Blant de instansene som har stilt seg positive til forslaget, har imidlertid flere påpekt et behov for enda strengere regulering. Seks høringsinstanser, inkludert blant annet NTNU Vitenskapsmuseet – Institutt for Biovitenskap og Oslo kommune mener at forslaget ikke er strengt nok og at det tar alt for lang tid før et slikt forbud blir gjennomført i praksis. Flere foreslår at avgrensningen av «nye torvuttak» også må omfatte områ-

der som allerede er regulert, men ikke tatt i bruk, altså hvor uttak ikke er startet opp enda.

Sju høringsinstanser uttaler at de er negative til forslaget; dette gjelder Buskerud fylkeskommune, Åsnes kommune, Norske Torv- og jordproducenters bransjeforening, Norsk Gartnerforbund, AS Blomsterringen, Nittedal Torvindustri og Fossli AS. Tapte verdiskaping og tapte arbeidsplasser pekes på som en del av grunnen til motstanden. Samtidig understreker flere av disse at det er behov for overgangsordninger og utvikling av erstatningsprodukter for torv. Flere nevner også at det bør være fokus på å redusere torvinholdet i produkter og at man bør vurdere muligheten for å ta i bruk degradert myr til nye torvuttak.

NIBIO er kritisk til om forslaget til forbud trefrer godt nok med tanke på å bevare natur og redusere klimagassutslipp. De ser heller for seg en nasjonal forvaltningsplan for håndtering av torv, som også bør omhandle håndtering av torvmasser som tas ut i forbindelse med byggeprosjekter.

Finnmarkseiendommen har påpekt at det er behov for å kunne stikke torv for å restaurere gammer og andre bygg og for å vedlikeholde tradisjonelle bygg hvor det opprinnelig er brukt torv.

Sammen med flere av aktørene innenfor torvnæringen påpeker Landbruksdirektoratet, Statsforvalteren i Innlandet, Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, Akershus fylkeskommune, NIBIO og Nes kommune at det er behov for å utvikle nye erstatningsprodukter for torv og at det må satses på forskning og utvikling av nye vekstmedier fremover. Noen mener også at det må etableres overgangsordninger for å redusere negative følger av et forbud.

3.3.2 Forholdet til jordlova og annet regelverk

Norsk Gartnerforbund mener at det er riktigere å plassere forbudsbestemmelsen i jordlova, siden det er jordlova som forvalter våre arealressurser, inkludert det av arealer som tilhører naturtype myr, og siden forbudet mot nydyrking av myr framgår av jordlova.

Også Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus mener det er mangelfulle koblinger til jordlova § 10, som sier noe om etterbruken av torvutaksområder.

3.3.3 Virkeområde og begrepsbruk

Akershus fylkeskommune mener at begrepet «reguleringsplan» bør brukes fremfor «arealplan» i den nye § 56 a i naturmangfoldloven.

Ullensaker kommune mener det må defineres nærmere hva som betegnes som myr i denne sammenhengen, og dermed hva som er det faktiske virkeområdet til den foreslåtte § 56 a. For eksempel kan man kreve en viss dybde på myra eller lignende for at den skal kunne forstås som «myr» etter § 56 a. Det må også klargjøres hvem som er ansvarlig for denne definisjonen.

3.3.4 Fare for økt import av torv

Flere av høringsinstansene tar opp faren for økt import av torv, og at det behov for et importforbud for å sikre at forslaget innfrir formålet. I tillegg uttrykker mange bekymring for at et forbud mot uttak av torv i Norge vil kunne medføre høyere klimagassutslipp samlet sett på grunn av klimagassutslipp fra økt transport.

Grønn vekst påpeker at høringsnotatet ikke har omtalt konsekvenser for virksomheter som produserer torvfrie dyrkingsmedier og jordforbedringsprodukter. Denne bransjen frykter for fremtiden om det ikke kommer restriksjoner på uttak og import av torv. Grønn vekst viser til at de syssetsetter 28 ansatte og etterlyser en raskere utfasing av torvproduksjon, utfasing av torv i privatmarkedet og restriksjoner på torvimport.

3.3.5 Bruk av degradert myr

Både Åsnes kommune, Nittedal Torvindustri og Norske Torv- og jordprodusenters bransjeforening mener at reguleringen bør være mindre streng for uttak av torv i allerede degraderte myrer.

Dersom man reduserer torvinnhold til et minimum i dyrkingsmedier, mener NIBIO at det kan være hensiktsmessig å ha en form for rullering av uttaksareal av torv på omtrent 10 000 da for å dekke torvbehovet. Det betyr at man årlig må ha tilgang på ca. 200 da over en periode på 50 år, og at dette uttaket skal skje i degradert myr.

3.3.6 Aktive torvuttak i områder som er regulert til andre formål

Forslaget som ble sendt på høring inneholdt en presisering om at forbudet ikke gjelder uttak fra områder som er åpnet for næringsmessig uttak av myr i arealplan etter plan- og bygningsloven fastsatt før lovendringen trer i kraft.

Statsforvalterne i Innlandet og i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus fremhever at en del av feltene med næringsmessig torvuttak i deres fylker er i LNF-områder og ikke i områder som er

regulert til anleggsformål og råstoffutvinning i arealplan. Det er derfor behov for planavklaring av slike områder. Statsforvalteren i Innlandet anbefaler at det vurderes overgangsordninger for disse.

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus påpeker at næringsmessig torvutvinning gjerne er gamle sysler basert på privatrettslige avtaler med grunneier, og opprettet uten konsesjonsbehandling eller moderne planprosesser. Disse manglene er i flere tilfeller, men ikke alle, rettet ved at områderegulering er vedtatt for å stadfeste dagens drift og nye avtaler mellom grunneier og næringsdrivende er konsesjonsbehandlet i kommunen jf. konsesjonsloven. Videre finnes det områder, hvor kommuneplanens arealdel har avsatt et aktivt torvuttaksområde til rett arealformål (bebyggelse og anlegg), men med feil underformål (næringsvirksomhet i dette tilfelle). Dette betyr at store enkeltområder med etablert torvindustri faller utenfor avgrensningen i forslagens ordlyd, uten at høringsnotatet gir svar på hvilke følger det får for dagens drift i disse områdene. I høringsnotatets merknader til lovbestemmelsen står det helt tydelig at riktig arealplanstatus inkluderer både korrekt arealformål og underformål. Det gjør det vanskelig for Statsforvalteren å ikke være streng når en skal vurdere om en torvprodusent oppfyller kriteriene for å fortsette driften. Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus understreker at forslaget i praksis er snevert og ikke veldig treffsikkert. Konsekvensene av bokstavelig tolkning vil fort komme i strid med hensynet til torvnæringen som departementet forsøker å ivareta.

3.4 Departementets vurdering av høringsinnspillene

3.4.1 Generelt om lovforslaget

Departementet viser til at forslaget er en oppfølging av et anmodningsvedtak fra Stortinget der det klart framgår at det Stortinget ber regjeringen om er et forslag om forbud mot nye torvuttak. Departementet viser også til at et forbud mot åpning av nye torvuttak vil være et svært styrings-effektivt virkemiddel for å hindre at nye torvuttak åpnes, og vil hindre klimagassutslipp som ellers kunne kommet fra slike. Departementet er enig i at et forslag til forbud med mer umiddelbar virkning ville gitt en raskere effekt på klimagassutslipp og hensynet til naturmangfold. Samtidig anerkjenner departementet næringens behov for å få på plass erstatningsprodukter og at en utfa-

sing over tid vil gi tid til å utvikle nye miljøvennlige og bærekraftige alternativer.

Departementet viser videre til at Miljødirektoratet i mars 2025 fikk ansvar for at det opprettes en arbeidsgruppe for overgang til torvfrie produkter, og også sørge for at gruppen møtes minimum to ganger i året over de neste fem årene, digitalt og/eller fysisk. Arbeidsgruppens mandat skal være å drive kunnskapsdeling om eksisterende ordninger, slik som forskningsmidler, støtteordninger og andre virkemidler som kan brukes for å utvikle og ta i bruk alternative produkter. Arbeidsgruppen skal også bidra til kunnskapsspredning om alternative produkter, i den grad dette er mulig gitt at aktørene er i et konkurranseforhold til hverandre. Miljødirektoratet vil invitere representanter for produsentene av produkter med og uten torv (torvnæringen, gartner næringen, avfallsbransjen), relevante forskningsinstitusjoner, omsetningsleddet/detaljhandelen, relevante myndigheter og miljø- og næringsorganisasjoner til å delta i denne gruppen. Arbeidsgruppen skal virke som et organ som driver prosessen med å redusere bruken av torv i privatmarkedet målrettet fremover. Departementet mener at med denne gruppen ligger mye til rette for at omstillingen kan skje slik at klimagassutslippene kan bli redusert også i nærmeste ti-års periode.

Departementet viser til NIBIO sitt hørings svar der de mener det kan være hensiktsmessig å ha en form for rullering av uttaksareal av torv på omtrent 10 000 da for å dekke torvbehovet. Dette vil kreve at man har tilgang på ca. 200 da årlig over en periode på 50 år, men uttaket kan skje i degradert myr. Departementet kan ikke se at dette forslaget skiller seg veldig fra dagens situasjon. Også med denne løsningen vil man ta ut torv fra myrene og forårsake klimagassutslipp. Med tanke på at det tar rundt 10 000 år før disse områdene er naturlig gjenoppbygget, er ikke NIBIOs forslag klimanøytralt, og utslippene må regnes som permanente. Den eneste forskjellen er at forslaget innebærer at man restaurerer gamle torvuttak tilbake til naturområder, men dette mener departementet at torvprodusentene uansett burde sørge for. Departementet mener at torven som fortsatt ligger i degraderte myrer, og karbonet i denne, heller bør bevares i bakken ved å restaurere de degraderte myrene tilbake til nærmere naturtilstand *uten* å ta ut torvlaget først. NIBIOs forslag tar heller ikke hensyn til at degradert myr kan inneholde rester av viktig naturmangfold som blir ødelagt hvis myrene omgjøres til torvuttak. Dessuten vil naturtypene man kan gjenskape på et område som er tømt for torv bli annerledes enn de

man får om man restaurerer degradert myr. Slike forlatte torvuttak vil dermed antakelig ikke være egnet som levested for insekter og fugler som trenger våte, åpne myrområder for å leve. Departementet viser til at NIBIOs forslag vil innebære åpning av 10 km² (10 000 dekar) nye torvuttak de neste 50 årene og departementet kan ikke se at dette innebærer noen rullering.

Departementet er enig med aktørene innenfor torvnæringen, som påpeker at det er behov for å utvikle nye erstatningsprodukter til dagens torv. Departementet viser til at det allerede finnes en rekke tilskuddsordninger og forskningsmidler som aktørene kan søke midler fra til utvikling av nye produkter. I Miljødirektoratets «Forslag til plan for overgang fra bruk av torvbaserte til torvfrie produkter fra 2020», lister de opp hele 14 støtteordninger til forskning og utvikling. Dette kan ha endret seg noe siden 2020, men departementet legger til grunn at det fremdeles finnes et spenn av slike ordninger å søke midler fra for torvbransjen og andre aktører.

Finnmarkseiendommen har påpekt at det er behov for å kunne stikke torv for å restaurere bygninger/gammer og for å vedlikeholde tradisjonelle bygg. Departementet mener dette er et viktig hensyn og viser til at forbudet er ikke ment å omfatte uttak av mindre mengder torv til restaureringsformål av gamle bygninger og lignende, heller ikke der det er profesjonelle som tar ut torva. Departementet foreslår å presisere dette med en bestemmelse i § 56 a andre punktum om at forbudet ikke gjelder uttak av mindre mengder torv til restaurering av bygninger eller antikvariske formål.

3.4.2 Forholdet til jordlova og annet regelverk

Forbudet vil i praksis innebære at torvnæringen på lang sikt må omstille til produksjon og salg av andre produkter. Forbudet vil dermed være relativt inngripende for bedriftene innen denne næringen, selv om overgangsperioden demper dette noe. Konsekvensene for næringen kan tilsi at forbudet bør plasseres i en lov vedtatt av Stortinget og ikke i en forskrift.

Departementet har vurdert om forbudet burde vært plassert i annet lovverk, jf. Gartnerforbudets innspill om plassering i jordlova, men fastholder at naturmangfoldloven er mest egnet ut fra lovens formål og formålet med forbudet. Torvuttak er etter sin art å regne som et naturinngrep. Etter som formålet med forbudet både er å ivareta naturmangfold og klima, er det naturlig å hjemle

forbudet i det regelverket som regulerer bruk og vern av natur.

3.4.3 Virkeområde og begrepsbruk

I forslaget som var på høring ble det gjort unntak fra forbudet for områder som er åpnet for næringsmessig uttak av myr «i arealplan etter plan- og bygningsloven fastsatt før» lovendringen trer i kraft. Begrepet «arealplaner» er i lovspråk fellesbetegnelse på kommuneplanens arealdel etter plan- og bygningsloven §§ 11-5 flg. og reguleringsplaner etter plan- og bygningsloven kapittel 12. Å heller bruke begrepet «reguleringsplan» slik Akershus fylkeskommune foreslår vil dermed innebære at et forbud inntreffer umiddelbart for en større del av dagens torvproduksjon, enn hva høringsforslaget la opp til.

Departementet viser til at hensikten med lovforslaget er å stanse åpning av helt nye torvuttak. Departementet foreslår endringer i ordlyden for å sikre at forbudet ikke rammer torvuttak som ikke er knyttet til arealformålet, men hvor tiltaket er lovlig anlagt på bakgrunn av lovlige vedtak og tillatelser gitt på bakgrunn av for eksempel private avtaler eller dispensasjoner, se punkt 3.4.6 under.

3.4.4 Fare for økt import av torv

Flere høringsinstanser viser til at dersom det ikke legges restriksjoner på import av torv, vil andelen torv som importeres kunne øke, og føre til at utslippene og naturtapet flyttes til andre land. En del torv importeres allerede i dag, først og fremst som torv og torvstrø fra Sverige. Mengden varierer fra år til år, og er avhengig av nedbørsforholdene i Norge. Omtrent 60 % av torvproduzentene oppgir at de importerer torv fra utlandet, og at andelen som importeres representerer mellom 6–30 % av total torvrelatert omsetning. Det nasjonale klimagassregnskapet inkluderer ikke effekter knyttet til import av torv eller andre råvarer, siden dette skal bokføres i det landet det importeres fra. Dette gjøres for å unngå dobbelttelling på tvers av land. Det ligger ikke noe forbud om import eller omsetningsforbud i dette forslaget.

Departementet viser til at skog- og arealbrukssektoren inngår som en egen pilar i EUs klimarammeverk mot 2030, med mål for periodene 2021–2025 og 2026–2030. Arealbrukskategorien vann og myr blir en del av forpliktelsen fra 2026, og det forventes dermed økt internasjonalt fokus på å redusere klimagassutslippene fra myr i årene fremover. Altså er det sannsynlig at også andre

land vil legge restriksjoner på sine torvuttak og dette kan påvirke importmuligheter og priser.

3.4.5 Bruk av degradert myr

Angående innspillene om at det bør være mulig å ta ut torv på allerede degradert myr vil departementet påpeke at selv om myrer er degraderte, vil de i ulik grad ha et betydelig karbonlager og også til dels noe restverdi med tanke på naturmangfold. Det har siden 2015 blitt bevilget midler over Klima- og miljødepartementets budsjett til restaurering av degraderte myrer. I regi av Miljødirektoratet har hadde det pr. september 2024 blitt restaurert minst 190 myrer med gode resultater.

3.4.6 Aktive torvuttak i områder som er regulert til andre formål

I høringen kom det fram at det er et visst omfang av næringsmessig torvuttak i områder som ikke er regulert til anleggsformål og råstoffutvinning i arealplan, for eksempel LNF-områder.

De fleste av disse uttakene følger gamle privatrettslige avtaler og ble opprettet før plan- og bygningsloven 1985 ble vedtatt. Disse uttakene omfattes ikke av unntaket i ny § 56 a i naturmangfoldloven, ettersom de ikke er i områder som er regulert til rett arealformål (bebyggelse og anlegg). I tillegg har departementet fått innspill om at det finnes torvuttak i områder som er regulert til riktig arealformål men feil underformål, og også at noen tillatelser til torvuttak er gitt gjennom dispensasjoner. Slik som forslaget til forbudsbestemmelse er formulert i høringsforslaget, vil det ikke finnes hjemmel til å unnta disse områdene fra forbudet, og uttak vil måtte avsluttes. Ettersom det har vært en forutsetning at forbudet ikke skulle medføre konsekvenser for eksisterende torvuttak, vurderer departementet at det er nødvendig å formulere unntaket noe bredere.

For å sikre at lovlige pågående torvuttak kan fortsette, uavhengig av hvilket grunnlag tillatelsen er gitt på, foreslår departementet at forbudet skal gjøre unntak for pågående torvuttak som er basert på lovlige tillatelser gitt før loven vedtas. Dette vil omfatte tillatelser med hjemmel i plan- og bygningsloven, tillatelser basert på private avtaler, og tillatelser som er gitt gjennom dispensasjoner.

Det er per 26.09.2025 flere aktive torvuttak og områder hvor det er gitt lovlig tillatelse til å drifte torvuttak. I 2017 var det registrert 42 aktive torvuttak med et totalt areal på 14 566 dekar (14,5 km²) og 100 tidligere torvuttak med et totalt areal på 5990 dekar (ca 6 km²). I tillegg er det flere torv-

uttak som har fått tillatelse til å drifte, men hvor uttaket ennå ikke har startet. Eksempelvis viser Menon Economics i sin rapport «Konsekvenser for torvnæringen i Norge av en utfasing av bruk av torv» (2017) til at det i 2017 var gitt tillatelse til torvdrift på fire områder med et totalt areal på 5300 daa, uten tidsbegrensning på når områdene måtte tas i bruk. Områder hvor det er lovlig aktiv drift og områder som har lovlig tillatelse men hvor det ikke er påbegynt uttak, blir ikke påvirket av forbudet mot nye torvuttak.

Departementets forslag til unntak er noe mer omfattende enn det som ble sendt på høring, men det har i løpet av høringen blitt klart at det å knytte unntak fra forbudet kun til arealplaner vil få konsekvenser for den delen av torvnæringen som drifter lovlig på bakgrunn av dispensasjoner eller private avtaler. For å sikre at alle lovlig anlagte pågående torvuttak kan fortsette, mener departementet det er riktig at unntak fra forbudet mot torvuttak skal inkludere alle områder som før forbudets ikrafttredelsesdato er lovlig åpnet for uttak av myr.

3.4.7 Oppfølging av overtredelser

Departementet har lagt til grunn at overtredelse av forbudet skal kunne håndheves etter reglene i naturmangfoldloven kapittel IX. Departementet la videre til grunn at overtredelser bør kunne sanksjoneres med overtredelsesgebyr og straff. Departementet foreslo derfor å inkludere § 56 a i oppregningen av de bestemmelser hvis overtredelse kan gi grunnlag for overtredelsesgebyr i naturmangfoldloven § 74 og straff i naturmangfoldloven § 75. Det kom ikke inn noen synspunkter på dette i høringen.

Departementet mener det er viktig å kunne håndheve reguleringen foreslått i ny § 56 a og går derfor videre med de foreslåtte endringene i §§ 74 og 75. Departementet mener dette vil være tilstrekkelig for å kunne følge opp eventuelle overtredelser av § 56 a.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Dagens torvuttak har en levetid som kan variere fra noen få år til flere tiår, i gjennomsnitt om lag 15 år fra i dag. Ved endret uttak som følge av innfasing av torvfrie dyrkingsmedier og jordforbedringsmidler til enkelte bruksområder, kan varigheten for dagens torvuttak bli lengre enn disse anslagene.

Forbudet vil på lang sikt gi økonomiske ringvirkninger for produsentene av torvbaserte dyrkingsmedier og jordforbedringsprodukter. Når dagens torvuttak er brukt opp, kan bransjen bli avviklet om den ikke har omstilt seg. Dette vil likevel ikke skje før flere tiår frem i tid. Produsentene kan også redusere uttaksvolumet for å forlenge levetiden på eksisterende uttak. Forbudet mot å etablere nye torvuttak kan derfor føre til økte priser på torv på kort- og mellomlang sikt, og dermed gi bedre inntjening i denne perioden. Dette vil være positivt for torvprodusentene. Samtidig vil det ikke være mulig for nye aktører å etablere seg i markedet for torvbaserte produkter. Dersom det ikke kommer nye fullverdige alternativer til torv på markedet, vil det være en fare for økt import av torv. I så tilfelle må det ses på virke-

midler for å begrense importen, samtidig som det må til en videre satsing på utvikling av alternativer.

Departementet har gjennom høringen også fått innspill om at det i dag er en betydelig produksjon av torvfrie dyrkingsmedier og jordforbedringsprodukter. Etter hvert som dagens etablerte torvuttak blir avsluttet og nye ikke kommer til, vil det bli en økt etterspørsel etter alternative dyrkingsmedier og jordforbedringsprodukter. Aktører som produserer gode alternativer til torv kan dermed få økt salg og større markedsandeler.

Departementet antar at det for de fleste bruksområdene for torv vil komme torvfrie alternativer med de nødvendige egenskapene som markedet krever. Det er allerede i dag en betydelig produksjon og produktutvikling for å erstatte bruken av torv med andre innsatsfaktorer til dyrkingsmedier og jordforbedringsmidler. For forbrukerne ventes ikke betydelige virkninger, iallfall ikke på kort sikt.

Det ventes ikke vesentlige konsekvenser for statlig eller kommunal sektor.

5 Merknader til lovforslaget

Til ny § 56 a

Paragrafen er ny og innfører i første punktum et forbud mot industrielt uttak av myr til torvprodukter eller andre tekniske formål. Med «næringsmessig uttak av myr til torvprodukter eller andre tekniske formål» menes uttak for videresalg eller til bruk som innsatsfaktor i egen produksjonsvirksomhet. Begrepet er ment å avgrense forbudet mot uttak som mer er å regne som «husbruk», som for eksempel privatpersoners uttak av torv til reparasjon av eget hyttetak eller bygging av torvgammer. Formuleringene avgrenser videre forbudet til tilfeller der formålet med uttaket er å utnytte myrtorva som ressurs. Utnyttelse av myr som tas ut i forbindelse med nedbygging av myr for utbyggingsformål, vil dermed falle utenfor forbudet.

Etter *andre punktum* gjelder forbudet ikke uttak av myr på arealer hvor vedtak om eller tillatelse til næringsmessig uttak ble gitt før forbudet ble vedtatt. Dette innebærer at alle uttak som eksisterte på bakgrunn av lovlig gitt tillatelse eller vedtak når loven ble vedtatt, er unntatt fra forbudet. I tillegg til tillatelser i arealer som er satt av til arealformålet «bebyggelse og anlegg» og underformål «råstoffutvinning» i kommuneplanens arealdel etter plan- og bygningsloven § 11-7 eller i reguleringsplan etter plan- og bygningsloven § 12-5, kan slike tillatelser være gitt på bakgrunn

av dispensasjoner eller private avtaler. Hovedregelen er at tillatelsen må være gitt før forbudet trådte i kraft. Det er ikke et krav at selve uttaket var påbegynt før dette tidspunktet.

Etter *annet punktum* gjelder forbudet heller ikke uttak av «mindre mengder torv til restaurering av bygninger eller antikvariske formål». Bestemmelsen innebærer en viss adgang til næringsmessig uttak av myr, der formålet med uttaket er å bruke torva til restaurering av bygninger og antikvariske formål. Begrepet «antikvariske formål» omfatter også uttak der torva skal brukes i undervisning om eller dokumentasjon av tradisjonell byggeskikk, for eksempel i museer. At uttaket skal skje «for» disse formålene innebærer at det må være klart hvor torva skal brukes allerede ved uttaket. Bestemmelsen åpner dermed ikke for uttak av torv for videresalg til en ubestemt krets, eller bruk utover det som er nevnt i bestemmelsen. Med «mindre mengder torv» menes uttak av et omfang som ikke krever arealplan etter plan- og bygningsloven.

Til §§ 74 og 75

§ 74 første ledd og § 75 første ledd foreslås endret ved at overtredelse av forbudet i § 56 a mot industrielt uttak av myr tilføyes i listen over overtredelser som kan sanksjoneres med henholdsvis overtredelsesgebyr og straff.

Klima- og miljødepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i naturmangfoldloven (forbud mot næringsmessig uttak av myr).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i naturmangfoldloven (forbud mot næringsmessig uttak av myr) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i naturmangfoldloven (forbud mot næringsmessig uttak av myr)

I

I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endringer:

Ny § 56 a skal lyde:

§ 56 a (*forbud mot næringsmessig uttak av myr*)

Næringsmessig uttak av myr til torvprodukter eller andre tekniske formål er forbudt. Forbudet gjelder ikke uttak fra områder som er åpnet for næringsmessig uttak av myr før [lovens ikraft-tredelsesdato], eller uttak av mindre mengder torv for restaurering av bygninger eller antikvariske formål.

§ 74 første ledd skal lyde:

Myndigheten etter loven kan ilegge overtredelsesgebyr til den som overtrer § 6, § 15 første og annet ledd, § 17 fjerde ledd første punktum, § 17 a annet og tredje ledd, § 22, § 24 første ledd, § 25, § 26, § 27 annet ledd, § 28, § 29 første og fjerde ledd, § 30 første og annet ledd, § 31 annet ledd annet punktum, § 34, § 35 annet ledd, § 36

annet ledd, § 37 tredje ledd, § 38 annet punktum, § 39 femte ledd, § 44 annet ledd, § 45 første og annet ledd, § 54 første til fjerde punktum, § 55 første ledd, § 56a, § 58 første ledd, § 59 første og sjette ledd, § 60 første ledd, § 61, § 63 annet ledd første punktum og § 66.

§ 75 første ledd skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil ett år straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i eller i medhold av §§ 15 til 18, §§ 20 til 22, § 24 første ledd bokstav a og b, § 25, § 26, § 28 annet til fjerde ledd, §§ 29 til 31, §§ 34 til 39, §§ 45, 54, 55, 56a, §§ 58 til 61, § 63 annet ledd første punktum, §§ 64 til 69 eller pålegg etter § 70. På samme måte straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser i forskrifter eller i enkeltvedtak som nevnt i § 77 første punktum.

II

Loven gjelder fra det tidspunktet Kongen bestemmer.